

Ve světě rozvíjejícího se mezinárodního obchodu a zahraničních investic se klade stále větší důraz na právní jistotu a zajištění rychlého a méně komplikovaného uznání a výkonu soudních rozhodnutí vydaných mimo teritorium domovského státu. Řádně vydané rozhodnutí určitého státu, které věřiteli přiznává právo, by mělo být vykonáno i když je dlužníkuv majetek situován v jiné právní oblasti. Institut uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí je v mezinárodním právu soukromém a procesním vymezen dvěma základními principy, jimž jsou princip suverenity a princip teritoriality. Právě z těchto dvou principů je patrné, že rozsudek, který má být vykonán v cizině je bezcenný, pokud ho suverén odmítne vykonat nebo alespoň neposkytne pomoc při jeho výkonu.¹

Je všeobecně známo, že pravidla pro uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí si až donedávna tvořil každý stát samostatně, ať již formou vnitrostátních předpisů či mezinárodních smluv. Po druhé světové válce však začíná nové období integrace. Státy se seskupují do společenství a v Evropě postupem času vzniká Evropská unie (EU) se svým autonomním právním řádem. V této době začíná nabývat institut uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí nový rozměr.

Motivem pro založení Evropských společenství a následně Evropské unie byly kromě politické a ekonomické kooperace především ideály spočívající ve vytvoření jednotného celku, ve kterém se všechny jeho složky budou moci pohybovat volně. Prostředí jednotného vnitřního trhu mělo zajišťovat svým subjektům či společnostem ekonomický růst a pomoci jim k dosažení úrovně světové ekonomiky.² Již na počátku bylo patrné, že rozdíly v právních řádech jednotlivých členských států brání rychlému rozvoji a že ekonomická integrace se neobejde bez harmonizace či unifikace právních norem. K unifikujícím normám veřejnoprávní povahy, které zajišťují volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu, se později připojily normy, které unifikují vztahy soukromoprávní. Vlastní pohyb zboží, služeb, osob i kapitálu se totiž realizuje formou nástrojů práva soukromého. Smlouva je základním nástrojem, kterým se uskutečňuje obchod. Vztahy mezi obchodníky jsou upraveny právem jednotlivých států a pro řešení konfliktů se tradičně využívá mezinárodní právo soukromé a procesní. V rámci unifikace mezinárodního práva soukromého a procesního byly přijaty i normy přispívající k volnému pohybu soudních rozhodnutí na území států EU, které sjednocují přístup k soudům členských států i zacházení s rozhodnutími vydanými na jejich území. Postupně se začal vytvářet justiční prostor ve věcech civilních.

Vydávání soudních rozhodnutí je výrazem suverenity státu a státy obecně nejsou ochotny přiznávat aktům cizích států stejné právní účinky jako vnitrostátním aktům.³ Soudní rozhodnutí jsou bez dalšího závazná a vynutitelná jen na území státu, kde byla vydána. Pro právní vztahy s mezinárodním prvkem je toto překážkou a proto si státy v rámci EU vytvořily soubor pravidel pro vzájemné uznávání rozhodnutí, nejprve na mezivládní úrovni, později na úrovni komunitární. Je známo, že některé právní předpisy Evropského společenství mají přednost před vnitrostátními akty členských států. Princip bezprostřední použitelnosti a bezprostředního účinku práva Společenství formuloval Evropský soudní dvůr ve věci **Van Gend en Loos**. V tomto rozhodnutí jasně vyjádřil, že ES vytvořilo nový právní řád mezinárodního práva, v jehož prospěch členské státy dobrovolně omezily (byť jen ve vymezených oblastech) svoji suverenitu.⁴ Proto právní předpisy ve formě nařízení, týkající se uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí, převažují před ustálenými pravidly mezinárodního práva soukromého a procesního. Nyní tedy v zemích EU existují dva paralelní systémy, kterými bych se chtěla podrobněji zabývat v mé diplomové práci. Ke srovnání obou systémů jsem si vybrala dva státy s rozdílným systémem práva. Systém kontinentální bude zastoupen právním řádem České republiky a systém angloamerický právním řádem Anglie a Walesu.